

PRESSITEADE nr 106/23

Luxembourg, 22. juuni 2023

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-660/21 | K.B. ja F.S. (omal algatusel kontrollimine kriminaalasjades)

Põhiõiguste kaitse: liidu õigusega ei ole põhimõtteliselt vastuolus liikmesriigi kohtule ette nähtud keeld kontrollida omal algatusel, kas täidetud on kohustust teavitada kahtlustatavat viivitamata tema õigusest vaikida

Siiski on nõutav, et kahtlustatavalt ei ole võetud võimalust saada otstarbekalt ja tõhusalt kasutada kaitsja abi, vajaduse korral tasuta õigusabi kasutades, ning et tal oli – nagu kaitsja olemasolu korral ka tema kaitsjal – võimalus tutvuda oma toimikuga ja võimalus tugineda sellele rikkumisele mõistliku aja jooksul

Kriminaalpolitsei ametnikud märkasid öösel ühe ettevõtte parkimisplatsile pargitud raskeveoki lähedal kahte isikut ja alustasid kohe kriminaalmenetlust teolt tabatud kütusevarguse tunnustel. Neid isikuid küsitleti kohapeal, ilma et neid oleks teavitatud nende õigustest, ning seejärel peeti nad kahtlustatavana kinni. Alles hiljem teavitati neid nende õigustest, sealhulgas õigusest vaikida.

Tribunal correctionnel de Villefranche-sur-Saône (Villefranche-sur-Saône'i kriminaalkohus, Prantsusmaa) leidis kriminaalmenetluses, et selle hilise teavitamise tõttu rikuti süüdistatavate õigusi, mis on tagatud liidu õigusega¹. Neil asjaoludel tuleks põhimõtteliselt tühistada sõiduki läbiotsimine, kahtlustatavatena kinnipidamine ja kõik sellest tulenevad toimingud. Siiski ilmneb, et Prantsusmaa Cour de cassation (kassatsioonikohus) on tõlgendanud kriminaalmenetluse seadustikku nii, et asja sisuliselt arutaval kohtul ei ole lubatud omal algatusel kontrollida, kas rikutud on kohustust teavitada viivitamata kahtlustatavat või süüdistatavat tema vaikimisõigusest.

Seetõttu palus kriminaalkohus Euroopa Kohtul selgitada, kas liidu õigusega on vastuolus selline omal algatusel kontrollimise keeld.

Euroopa Kohus leidis oma tänases otsuses, et asja sisuliselt arutavale kriminaalkohtule kehtestatud **keeld** kontrollida omal algatusel menetluse tühistamise eesmärgil kõnealuse rikkumise olemasolu, **järgib** põhimõtteliselt **õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, õiglasele kohtulikule arutamisele** ning kaitseõigusi, kui **kahtlustataval või süüdistataval** või tema **kaitsjal** on olnud **võimalus asjaomasele rikkumisele otstarbekalt ja tõhusalt tugineda ning neil oli selleks mõistlik tähtaeg ja toimikule juurdepääs**.

Siiski rõhutas Euroopa Kohus, et selleks, et vaikimisõiguse soovitatav toime oleks tagatud, kehtib selline järeldus vaid **juhul, kui kahtlustataval või süüdistataval on olnud** niisugusele rikkumisele tuginemiseks ette nähtud tähtaja jooksul **võimalus kasutada otstarbekalt ja tõhusalt kaitsja abi**, kusjuures see õigus on sätestatud liidu õiguses ja seda **hõlbustab tasuta õigusabi andmise mehhanism**. Lisaks täpsustas ta, et kui need isikud sellest võimalusest loobuvad, siis tuleb neil põhimõtteliselt taluda selle loobumise võimalikke tagajärgi, kui loobumine on toimunud

¹ Pädevate asutuste kohustust teavitada viivitamata õigusest vaikida on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta direktiivi 2012/13, milles käsitletakse õigust saada kriminaalmenetluses teavet (ELT 2012, L 142, lk 1), artiklites 3 ja 4, mis on võetud üle riigisisesele õigusele.

kooskõlas liidu õiguses ette nähtud tingimustega. Eelkõige näeb liidu õigus ette, et kahtlustatavale või süüdistatavale peab olema antud lihtsas ja arusaadavas sõnastuses suuliselt või kirjalikult selget ja piisavat teavet kaitsja abi kasutamise õiguse sisu kohta ning sellest loobumise võimalike tagajärgede kohta ning loobumine peab olema olnud vabatahtlik ja ühemõtteline.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) ja [kokkuvõte](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja, ☎ (+352) 4303 6005.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!

